

Oblak, kateremu ni bilo usojeno, da bi bil čakal natis svojega dela, ki je plod trudapolnega potovanja po Macedoniji — si je z njim še povečal slavo, katero si je bil že prej stekel v zgodovini slovanske filologije. Njegove »Macedonische Studien« bodo važen faktor v daljnem razvoju slavistike in so pravi temelj za poznanje maced. narečij. Žal, da mu je prerana smrt, ki ga je prehitela sredi najmarljivejšega delovanja, preprečila njegovo namero, katero je označil v predgovoru na str. 8.: „Der zweite Theil meiner macedonischen Studien wird die Erklärung der bedeutendsten Lautprocesse, die Besprechung der Stellung der hier behandelten Dialecte zu den übrigen macedonischen Dialecten und das Verhältniß der letzteren zur bulgarischen und serbokroatischen Dialectgruppe enthalten.“ Šele skupno, celotno delo bi dobilo popolno vrednost, kakršno je nameril pokojnik svojemu spisui. Morda se bo dalo iz njegove rokopisne ostaline marsikaj porabiti, da se vsaj deloma uresniči Oblakov načrt.

Profesor Jagić je dodal dodatek, obsegajoč Oblakova pisma iz Macedonije, katera je že priobčil »Zvon« na drugem mestu. Jagić je tudi oskrbel po avtorjevi smrti korekturo ter popolnil neizvršeno paragrafovaje. Marsikatero pomoto, ki so se vrinile Oblaku pri prepisovanju, in katere bi bil pri korekturi gotovo zapazil, je Jagić v njegovem smislu popravil, nekaj mest pa, pri katerih je imel pomisleke, je pustil, ker ni hotel pri rokopisu ničesar predrugáčiti. Prof. Jagiću bodi za njegov trud, katerega je imel z delom našega rojaka, na tem mestu izrečena iskrena zahvala.

Fr. Vidic.

Muzikalije »Glasbene Matice«, izdane za leto 1896. Anton Foerster: Pet samospevov, Fran Gerbič: Trije dvospevi, Stanko Pirnat: Vzpomladna pesem.

Pri umetniški stroki, kakršna je pesem, v kateri se veže beseda z glasbo v celoto, je vprašati prvič, kakšen je tekst, poetiška podlaga, nadalje, kako se je ta spojil z glasbo, je-li ohranil tekst vso svojo prvotno moč in veljavo, ali je morda le-ta celo stopnjevana ali pa oslABLJENA, in končno, kar je pa sekundarno vprašanje, kakšna je glasba sama na sebi z glasbenega stališča. Po tem, kako ustreza skladatelj rečenim vprašanjem, moremo soditi prav sigurno o visokosti njegove ne samo glasbene, ampak tudi občne inteligence. Kdor se postavi na višje in širje stališče nego zgolj na glasbeno, kdor piše kakor pesnik-skladatelj (čeprav ni sam zapisal besed), tisti napiše izvestno delo večje vrednosti, nego oni, ki piše zgolj kot glasbenik.

Oglejmo si skladbe, o katerih je tu govoriti. Izmed uglasbenih tekstov se odlikujeta pri Foerstrovih samospevih posebno v narodnem slogu pisana „Zapuščena“, pesem talentiranega samouka Chládká, in Simona Jenka „Mlad junak“. Gerbič si je izbral ne baš slikovito liriko, sladko, mehko in plitvo, kakršno so gojili dolgo časa srednje vrste nemški talenti. Pirnat je posegel, kakor je že običajno pri naših skladateljih, v bogate, žal, da večinoma le kvantitativno bogate zaloge „Vrtca“.

Pri kompoziciji so zavzeli skladatelji zgoraj označeno trojno stališče. Foerster deklamuje tekst, ne sicer vsega, marveč tako, da krepi vtisk verzov i melodiški i s spremljanjem, seveda le toliko, kolikor ravno dopuščajo njegovi ne ravno strasti in ognja polni teksti in rezka pesemska oblika.

Gerbič vzdržuje ravnotežje med poezijo in glasbo; skoraj bi dejal, da protežira bolj glasbeno stran, ko bi bili njegovi teksti količkaj zabarvani.

Pirnat je v svojem zboru izključno glasbenik: tekst postavlja skoro povsem na stran, vsaj v detajlu. V celoti teži, da povzdigne z glasbo smisel večjih oddelkov pesmi.

Na najbolj umetniško stališče se je postavil, kakor vidimo, Foerster. Njegove pesmi je treba tem više ceniti, ker zadoščajo tudi po svoji absolutni glasbeni strani strožjim zahtevam. V zvezku njegovih pesmi ni najti navadnega ali manj blagega mesta; tudi ondi, kjer piše povsem v narodnem tonu, kakor v drobni pesmici: »Poletuje golobica«, ga ne zapušča ni v harmoniji, ni v melodiji ali v spremljevanju noblesa pravega, samosvestnega umetnika.

Gerbičevi dueti pozdravijo diletantje in širje občinstvo izvestno prav toplo, ker Gerbiču ni toliko za pesnikove besede, ampak bolj za gladki tok melodije in cele oblike. Jako prijetni so za uho; v njih se glasi vse umirjeno, niso pa posebno globoki. Pri njih me moti, da je tekst v očitnem razporu z obliko: verzi uglasbenih pesmi so absolutno nerabni za dvospjev.

Pirnat se je preveč oziral na muzikalno stran, in to ga je zapeljalo na kriva pota. Ne glede na to, da ponavlja brez vzroka čestokrat vsako še tako brezpomembno besedico, je hotel skladatelj nakopičiti zvočne efekte, kombinujoč razne glasove. To se mu je posrečilo; ni pa ugodno združil teh efektov. Ni smeti iskati efektov, da jih potem združimo; oni morajo marveč iztekati iz celote, ker dobimo sicer, kakor pri Pirnatovi skladbi, pač lepo slikovito mozaiko, toda brez načrta, brez oblike. Plastika te skladbe je porušena posebno vsled vedno se ponavljajočih polnih sklepov — napaka, katero nahajamo pri osemdesetih odstotkih slovenskih zborov. Da je bil Pirnat na to stran skladbe tako malo pozoren, je tem bolj obžalovati, ker so vendar posamezni deli, kakor sem že zgoraj opomnil, sami na sebi v barvi in v razpoložbi jako lepi ter imajo razkošno, lahkotno, zares pomladansko ritmiko. Mislim, da je grajane napake precej kriv neplastiški tekst. V harmonskem oziru je ta zbor takisto kakor prejšnji zbori istega skladatelja visoko nad površjem dosedanje navadne produkcije zborov. To je ugodno znamenje za razvoj slovenske glasbe, da zapuščajo tudi diletantje duhovite harmonske kombinacije c-dur g-dur, g dur c-dur, kakršne podajajo svojim čestilcem mojstri Hladnik i. t. d.

K. Hoffmeister.

Schubertova kompetencija za Ljubljano. Stoletnica Schubertovega rojstva se je nedavno slovesno obhajala, zlasti v rojstnem mestu Schubertovem, na Dunaju. — Zanimivo je, da se je Schubert, v gmotnih neprilikah živeč, potezal tudi za službo v Ljubljani, toda brez uspeha.

Niggli pripoveduje v biografiji Schubertovi: »Pomladi l. 1816. je bila razpisana na ravnokar ustanovljeni glasbeni šoli nemškega normalnega učilišča v Ljubljani služba učitelja, s katero je bila spojena za tedanji čas dostojna (anständig) plača 450 gld. in remuneracija 80 gld. Med mnogostevilnimi prosilci nahajamo tudi Franca Schuberta, čigar vloga je bila z izpričevalom Salierijevim podkrepljena in od dunajskega mestnega glavarstva toplo priporočena. Navzlic temu službe ni dobil.« — Tudi drugi životopisi Schubertovi omenjajo to. —